

Bog anmeldelse:

Peggy Penn: *Skrivning og sprog i terapi – indlevende imaginationer*.
Forlaget Mindspace 2010.
203 sider 298,- kr.

Skrivning og sprog i terapi handler om, hvordan vi bruger sproget, og hvordan vi kan skabe nye synsvinkler i terapi gennem samtale og brevskrivning.

Peggy Penn præsenterer læseren for, hvordan klient og terapeut sammen skaber en særlig tekst gennem skrivning og dialog om det skrevne. Hun taler om, at vi forfatter os selv gennem denne samskabelse af en deltagertekst.

Bogen er bygget op om artikler, som Peggy Penn har skrevet over en årrække. Hun har tilføjet indledende bemærkninger til hver af artiklerne, opsummerer og reflekterer over den røde tråd, der binder artiklerne sammen.

Peggy Penn tager – som Milanogruppen gjorde det – afsæt i Gregory Batesons ideer om mønstre, cirkularitet, forandring og sprog. Inspirationen fra og den nære tilknytning til Milanogruppen og til den norske psykiater, Tom Andersen, er meget tydelig og eksplicit i de kapitler, som bygger på Peggy Penns produktion fra 1980'erne, mens den socialkonstruktionistiske inspiration fra Kenneth Gergen, Sheila McNamee og sprogfilosoffen Mikhail Bakhtin, træder tydeligt frem i de kapitler, som bygger på hendes produktion efter 1980'erne.

Kapitel 1 fokuserer på temaerne: stemme, fortælling, skrivning og genfortælling. Kapitlet bygger på Kenneth Gergens ide om, at ethvert udsagn og enhver handling er en opfordring til et svar, og at svaret til andre formes af vores umiddelbare svar til os selv i vores indre samtale. Interaktioner bevæger sig frem og tilbage fra indre samtale til samtale med andre, fra monolog til dialog og bliver til nye fortællinger. I overensstemmelse med denne forståelse anvendes skriveaktiviteter som en udvidelse af terapien. Sammen frembringer familie og terapeut en "deltagertekst", en fortælling, der er samskabt af familiens og terapeuternes stemmer. Disse stemmer udvider og facetterer den narrative diskurs. Peggy Penn bidrager i dette kapitel til nytænkning og til en meget kreativ og produktiv brug af brevskrivning i terapeutiske processer.

Kap. 2 bygger på en artikel fra starten af 1980'erne, hvor Peggy Penn lægger sig tæt op ad Milanogruppens tænkning om problemer i familier og familierapi. Symptomerne i en familie forstås som et mønster, der har en vigtig funktion i familien. Terapeuterne arbejder med reflekterende team, hypotesedannelse og genogrammer. Da teksten er skrevet før Peggy Penn blev optaget af socialkonstruktionismen handler den ikke om sprog og skrivning.

I kap. 3 tager Peggy Penn afsæt i et terapiforløb med en kvinde med voldtægtsflashbacks. Peggy Penn anvender den socialkonstruktionistiske ramme og retter fokus mod, hvordan hun kan hjælpe offeret med at konstruere en anden historie ved, gennem opmærksom lytning og skrivning, at finde den stemme, som overgrebet bragte til tavshed. Derigennem konstrueres et scenarie, som er fri for flashbacks. Peggy Penn har rigtig gode bud på, hvad det er i den opmærksomme lytning, som skaber forskellen for den lidende.

Udgangspunktet for kap 4 er en case om kronisk sygdom. Det grundlæggende tema er, hvordan man kommer fra en stemme, der fremkaldes i en konsultationssamtale til konstruktionen af nye fortællinger. Begrebet "relationelle traumer" introduceres, og Peggy Penn gør opmærksom på, hvordan den sociale udbredelse af negative metaforer omgiver og overvælder den syge person og dennes familie. I casen viser Peggy Penn, hvordan brugen af metaforer og brevskrivning kan indbyde til skabelse af nye stemmer og flersidede beskrivelser, som på sin side puster nyt liv i de samtaler, der er bragt til ophør af sygdommen. Den lyttende, ikke-vidende position, fremhæves også som vigtig i processen. Den lyttende karakteriseres som en deltager eller et vidne, der er til stede for at værdsætte den lidendes hele historie, lige så mange gange

den må fortælles. ”Jeg er her sammen med dig uden at dømme og med håb”, og ”håb er noget, vi gør sammen”, skriver Peggy Penn.

En særlig styrke i dette kapitel er forfatterens præcisering af nogle af nøglebegreberne i hendes socialkonstruktionistisk inspirerede terapi som f.eks. metaforer, lytten, stemme og skrivning og hendes afklaring af, hvorfor disse fænomener er så virksomme.

Kap. 5 er et meget kort, men – især for terapeuter og konsulenter – også meget centralt kapitel om lytning, empati, medfølelse og lyttende stemmer.

I kap. 6 er vi tilbage i 1980'erne i Milanogruppens tænkning. Positiv konnotation, cirkulære spørgsmål, fremtidsspørgsmål og Batesons brug af begrebet: præmis set i forhold til udviklingsmuligheder er hovedtemaerne i kapitlet. For mig er der lidt ”retro” over kapitlet. Men det er også en meget klar og præcis gennemgang af grundlaget for den systemiske familierapi.

Kapitel 7 handler om en konsultation, som Tom Andersen deltog i sammen med Peggy Penn.

Det er en medrivende gengivelse af en konsultation med et aidsramt par. I kapitlet formår Peggy Penn på smukkeste vis at udfolde Batesons begreb: dobbeltbeskrivelse, som i korthed betyder, at man for at komme fra et beskrivelsesniveau til en andet må være i stand til at se en relation fra mere end én side.

Dobbeltbeskrivelsen fremmes bl.a. ved, at terapeuten stiller spørgsmål, som inviterer til svar på flere måder. Milanogruppens brug af cirkulære spørgsmål var netop en måde at invitere til svar på flere måder på.

I kapitlet viser Peggy Penn også, hvordan forskellige former for brevskrivning kan få en meget afgørende betydning for en terapiproces.

Peggy Penn er en blændende god formidler. Hun mestrer sproget og hendes teoretiske overvejelser konkretiseres gennem cases, hvor hun bl.a. gengiver dialoger fra terapisesioner og uddrag fra breve, resumerer og reflekterer over processerne.

Selv blev jeg meget optaget af Peggy Penns brug af skrivning og refleksioner over sprog i terapierne. Selvom andre – f.eks. Michael White – har beskrevet brugen af skrivning i psykoterapi, er der nye dimensioner og vinkler i hendes særlige brug af skrivning og opfølgende samtaler med klienter.

Med lidt god vilje kan jeg godt se sammenhængen mellem de mere Milano orienterede kapitler og de socialkonstruktionistisk inspirerede, men det er klart de sidstnævnte, jeg finder mest interessante.

Bogen er velskrevet, den inviterer til eftertanke, og for socialkonstruktionistisk orienterede konsulenter og terapeuter er der rigtig megen god inspiration at hente.

Henning Strand